

รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
**Development Model of Sustainable Community Tourism
Management in Ayutthaya Province**

ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร¹,

นัยนา เกตวิชัย² และ สุรพล สุธะพรหม³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3}

Sinlapawit Noisommit¹,

Naiyana Kerdvichai² and Surapon Suyaprom³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand^{1,2,3}

Corresponding Author; Email: silapawitya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานระหว่างเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ 1) การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว 2) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 3) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว 4) การ

* ได้รับบทความ: 2 ธันวาคม 2562; แก้ไขบทความ: 25 ธันวาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2562

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ และ 6) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว

2. ความตรงของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการตรวจสอบพบว่าค่า $p\text{-value} = 0.055$, ค่าไคสแควร์ (χ^2) = 163.20, df. = 136, ค่าสัดส่วนไคสแควร์ (χ^2/df) = 1.2, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) = 0.96, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.93, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) = 1.00, ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) = 0.023, ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.022, แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากผลการศึกษาพบว่า บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลักอภิธานิธรรมได้ร้อยละ 83 และยังพบว่า บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการปฏิบัติตามหลักอภิธานิธรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 78 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.85 แยกเป็นอิทธิพลทางตรง 0.00 และอิทธิพลทางอ้อม 0.41 เป็นอิทธิพลรวม 0.41 โดยที่อิทธิพลทางตรงไม่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; การจัดการท่องเที่ยวชุมชน; อย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research were: 1. To study the conditions of the development of sustainable community tourism management in Ayutthaya province 2. To analyze the causal factors affecting the development of sustainable community tourism in the Ayutthaya province and 3. To propose a model for the development of sustainable community tourism management in

Ayutthaya province. The research methodology is a combination of quantitative and qualitative research.

The results of the research showed that ;

1. Sustainable community tourism management development. Overall, it was at a high level when considered in each aspect, ranked by average. The results were as follows: 1) Marketing in tourist attractions 2) Tourism restoration 3) Creating activities in tourist attractions 4) Developing basic structure 5) Skill promotion in the area, and 6) Efficiency of tourist attractions

2. The validity of the model of sustainable community tourism development in Ayutthaya Province. The results found that the p-value = 0.055, chi-square (χ^2) = 163.20, df. = 136, chi-square proportion (/ df) = 1.2, the consistency index (GFI) = 0.96, Modified Consistency Index (AGFI) = 0.93, Comparative Consistency Index (CFI) = 1.00, Root Mean Square Average (SRMR) = 0.023 , The parameter estimation error approximation (RMSEA) = 0.022, indicates that the statistical value the models were developed in harmony with the empirical data.

3. The model of sustainable community tourism development in Ayutthaya province, from the study, found that Tourism Management Context, and participation in tourism development can explain the variance of compliance with the principles of Aparihaniyadhamma 83 percentage, and found that the context of tourism management participation in tourism development, and adhering to the principles of Aparihaniyadharma able to explain 78 percentage of the variability of sustainable community tourism development when considering the direct and indirect influences between variables in the model, it was discovered that the relationship between participation in tourism development and the development of sustainable community tourism management The relationship size is 0.85, which is a direct influence 0.00 and indirect influence 0.41 is a total influence 0.41, which directly does not affect the sustainable development of community tourism management statistically significant.

Keywords: Development Model; Community Tourism Management; Sustainable

บทนำ

จากการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา พบว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยของพระนครศรีอยุธยาและนนทบุรีสลับกันเป็นอันดับที่ 1 สำหรับปทุมธานีอยู่ในระดับกลาง และสิงห์บุรีและอ่างทองมีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ำที่สุด โดยเฉลี่ย 3 ปี อยุธยามีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงที่สุด

51,841 คน รองลงมา คือ นนทบุรี 44,001 คน โดยพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงที่สุดในเดือนมกราคม ปีพ.ศ. 2557 จำนวน 83,776 คน และนนทบุรี มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงที่สุดในเดือนตุลาคม ปีพ.ศ. 2555 จำนวน 96,365 คน โดยลักษณะของปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยของจังหวัดนนทบุรีและปทุมธานี มีความคล้ายคลึงกันคือเติบโตในเดือนตุลาคมและถดถอยในเดือนกรกฎาคม สำหรับพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกับ 2 จังหวัดแรก คือปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยเติบโตสูงสุดในช่วงเดือนมกราคม ถึงมีนาคมและถดถอยในช่วงสิงหาคมถึงตุลาคม (Department of Tourism, 2015)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีชื่อเสียงที่โด่งดังไปทั่วโลก และทัดเทียมการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ นอกจากนั้นยังได้มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมคือ หลักอปริหานิยธรรมกับศาสตร์ตะวันตก โดยหลักอปริหานิยธรรมเดิมมี 7 ด้านแต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและประเด็นที่ศึกษาดังนี้ นัยที่ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิิตย์กับนัยที่ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน รวมกันเป็นตัวแทนที่ 1 คือ “ความพร้อมเพรียงกัน” นัยที่ 4) ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่กับนัยที่ 5) ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี รวมกันเป็นตัวแทนที่ 2 คือ “มีสัมมาคารวะ” นัยที่ 6 เคารพบูชาสักการะเจดีย์ คือการให้ความเคารพศาสนสถาน ปุชนิยสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ เป็นตัวแทนที่ 3 คือ “เคารพสถานที่” นัยที่ 3) ไม่บัญญัติ หรือลบล้างข้อบัญญัติต่างๆ เป็นการไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติมกับนัยที่ 7) ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เป็นการจัดการให้ความอารักขา บำรุงคุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต รวมเป็นตัวแทนที่ 4 คือ “ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น” ผลจากการศึกษา จะสามารถนำไปสู่การส่งเสริมคุณค่าการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลและมีความสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของยุคสมัยปัจจุบันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด และข้อค้นพบจากผลงานวิจัยในบริบทปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อค้นหาค่าประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่าตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative Variable) ประกอบด้วยรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งไม่สามารถนับจำนวนได้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 คน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจำนวน 2 คน ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดจำนวน 2 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเอกชน จำนวน 3 คน ตัวแทนประชาชนจำนวน 4 คน ตัวแทนนักท่องเที่ยวจำนวน 3 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพุทธศาสนาจำนวน 1 คน ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ จังหวัด

พระนครศรีอยุธยาขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ศึกษา ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2562 รวมเป็นระยะเวลา 9 เดือน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การดำเนินการแบ่งเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 410 ตัวอย่างซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง แนวทางการสำรวจผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม 5) แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .973 ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมาณ 2 เดือน จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยที่มีบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรภายนอก และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นตัวแปรภายใน โดยมีตัวแปรการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่าน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาครบ 410 ฉบับ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย(C.V.)ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (EFA)การประมาณค่าความเที่ยง การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความตรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อยืนยันโมเดลหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.6 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.4 อันดับแรกมีอายุมากกว่า 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.8 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 61.5 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.0 อันดับแรกมีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาคือ เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 18.0 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 15.6 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.5 ประกอบกิจการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านบริหารการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .529 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 รองลงมา คือ ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ด้านการแก้ไขและปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ด้านการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 และด้านการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .608 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และการมีส่วนร่วมประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .555 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบผลการศึกษาคือ ความพร้อมเพียงกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 รองลงมาคือ เคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 มีสัมมาคารวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 และยึดกฎกติกาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .515 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 รองลงมาคือ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ตามลำดับ

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสาระจากวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น 3 ด้าน คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการ พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง ยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษา พบว่า สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้ 1) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการปรับปรุงพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม พัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและ ทันสมัย ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนใน ท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีระบบ การให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มี เอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ จัดโครงการเสริม

ทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการฯ และส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น 3) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมืองทั้งตลาดน้ำย้อนยุคและตลาดบนบก และเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลา กลางคืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชนมีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดี กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับพื้นที่ สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น 5) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ สามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย และมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว 6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่าระบบน้ำประปามีความสะอาด และเข้าถึงทุกชุมชนการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้า ทั่วถึงทุกสถานที่ และการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่ ง่าย

2) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า ค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.47-0.85 โดยตัวแปรที่มีความเที่ยงสูงสุดคือการมีส่วนร่วมประเพณี มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและความพร้อมเพรียงกัน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 ส่วนตัวแปรที่มีความเที่ยงต่ำสุดคือ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.47 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R-SQUARE) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่ามีความเที่ยงเท่ากับ 0.83 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมี

ส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลัก
อปุริทานิยธรรมได้ร้อยละ 83 และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ
0.78 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บริบทการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาการท่องเที่ยว และการปฏิบัติตามหลักอปุริทานิยธรรม สามารถอธิบายความ
แปรปรวนของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 78 เมื่อพิจารณา
อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบริบทการ
บริหารจัดการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ขนาด
ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.86 แยกเป็นอิทธิพลทางตรง 0.36 และอิทธิพลทางอ้อม 0.15 เป็น
อิทธิพลรวม 0.51 โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ส่งผลต่อการ
พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อ
พิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง
ยั่งยืน ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.85 แยกเป็นอิทธิพลทางตรง 0.00 และอิทธิพลทางอ้อม
0.41 เป็นอิทธิพลรวม 0.41 โดยที่อิทธิพลทางตรงไม่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
ชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่าตัวแปรการปฏิบัติตามหลักอปุ
ริทานิยธรรม มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
โดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง
ยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเบื้องต้น นอกจากนั้นยังได้นำหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการกับศาสตร์ตะวันตกเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับบริบท
การบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่มี
อิทธิพลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และยังมีการบูรณาการ
หลักอปุริทานิยธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นตัวแปรส่งผ่านด้วย จาก
การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่
หนึ่งการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ

ส่วนที่สองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม พัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย Tourism Authority of Thailand (2009) ที่กล่าวว่า การพัฒนาเศรษฐกิจต้องผสมผสานและควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านสังคม ซึ่งจะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กับการดูแลและใส่ใจสิ่งแวดล้อม โดยการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ให้มีความน่าสนใจ น่าค้นหา รวมถึงเมื่อได้มาพบเห็นแล้วสามารถดึงดูดให้ผู้พบเห็นนั้นกลับคืนมาใหม่ได้อีกครั้ง

2) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการฯ และส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaye Chon Dean (2015) ที่กล่าวว่าเพื่อให้นโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติสัมฤทธิ์ผลจึงต้องมีแผนปฏิบัติการภายใต้วาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหนึ่งนั้นคือกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยวส่วน

3) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุข

ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมืองทั้งตลาดน้ำย่านยุคและตลาดบนบก และเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ สมัย อาภาภิรม และเยาวนันท์ เชษฐรัตน์ Samai Arpapirom and Yaowanan Chettharat (1995) ที่กล่าวว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมจะยังคงได้รับการรักษาไว้ได้และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เมื่อจำเป็นที่จะต้องจัดทำ

4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชนมีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดี กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับพื้นที่ สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น สอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย Tourism Authority of Thailand (2009) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนไว้หลายมิติและในด้านมิติการส่งเสริมบทบาทของกลุ่มที่สำคัญต่าง ๆ คือเพื่อให้มีโอกาสรับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนานโยบาย ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะเรื่องส่งผลกระทบต่อชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ในการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวนี้อาจจะได้แก่การสร้างกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับบริบทการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

5) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ สามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย และมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สมัย อาภาภิรม และเยาวนันท์ เชษฐรัตน์ Samai Arpapirom and Yaowanan Chettharat (1995) ที่กล่าวว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมอยู่ได้และสามารถทำการตลาดต่อไปได้

6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่าระบบน้ำประปามีความสะอาด และเข้าถึงทุกชุมชนการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ และการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย สอดคล้องกับ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ Chayaphon Chueng-rung-roj (1994) กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวจะสำเร็จได้จะต้องพัฒนาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านหนึ่งคือ ปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่ การคมนาคม ยานพาหนะ ลานจอดรถ น้ำ ไฟฟ้า ระบบกำจัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ ระบบการสื่อสาร (โทรศัพท์ ไปรษณีย์ ฯลฯ)

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.86 แยกเป็นอิทธิพลทางตรง 0.36 และอิทธิพลทางอ้อม 0.15 เป็นอิทธิพลรวม 0.51 โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการบริหารจัดการท่องเที่ยวมี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบการแก้ไขปรับปรุง จากการศึกษาลักษณะการบริหารจัดการมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลอย่างจริงจังจึงต้องมีการบริหารจัดการอย่างดี มีระบบ ถึงจะพบผลสัมฤทธิ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชมี อ่อนปรีดา Rasamee Onprida (2015) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประกอบด้วย 5 ตัวแปรได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว ($F = 137.590$, $p \text{ value} = 0.000$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาชะ ชิตตะสังกะ และคณะ Makha Kittasangka. (2010) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนพบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวควรมีการประเมินทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวเน้นประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนเช่น พื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยือน

ได้ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน จุดดึงดูดความสนใจที่นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีค่าสำคัญและมีความโดดเด่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแผนพัฒนาทั้งแผนการฟื้นฟูด้านโบราณสถานสถาปัตยกรรม การจัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถาน ด้านความสะอาดและการจัดการขยะปัญหาการจราจรและที่จอดรถ

2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัด ชุมชนต้องบูรณาการกันในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง พัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวให้ทันสมัย (e-path) รวมทั้งมีนโยบายจัดกิจกรรมด้านกีฬาเดิน-วิ่ง ปั่น ของแต่ละไตรมาส หรือครึ่งปี หรือ 1 ปี

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามหลักทฤษฎีบทปริหานิยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่านของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียควรนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการส่งเสริมให้มี 1) พร้อมเพื่อกัน ร่วมวางแผน 2) ห่วงแทน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น 3) เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า 4) ยึด กฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ มาเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

2) จากการศึกษาพบว่า บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยวส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นหน่วยงานต่างควรนำองค์ประกอบเหล่านั้นไปเป็นสิ่งที่กำกับเริ่มตั้งแต่การวางแผน การทำงาน การตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข อาศัยข้อกฎหมายและการจัดระเบียบ มีเจ้าภาพที่ชัดเจน รัฐคอยสนับสนุน เชื้อกูลกันด้วยเครือข่าย

References

- Chayaphon Chueng-rung-roj (1994). *Tourism Development Planning*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Department of Tourism. (2015). Tourist statistics. (online). Retrieved 10 June 2015. <http://www.tourism.go.th>
- Kaye Chon Dean. (2015). School of Hotel & Tourism Management the Hong Kong Polytechnic University. (online). Retrieved June 10, 2015. from : www.polyu.edu.hk
- Makha Kittasangka. (2010). *A Study of the Potential Development of Cultural Tourism Management in the Upper North of Thailand: A Case Study of Chiang Rai, Chiang Mai and Mae Hong Son Province*. Research and Development Institute Chiang Rai Rajabhat University.
- Rasamee Onprida. (2015). Sustainable Tourism Development in Ratchaburi and Samut Songkhram Province. *Academic journal Phranakhon Rajabhat University*. 6(1),135-136.
- Samai Arpapirom and Yaowanan Chettharat. (1995). *Thai Environmental Situation 1995*. Bangkok: The Green World Foundation under the patronage of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana Krom Luang Narathiwatratchanakharin.
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (1999). *Final report on the implementation of eco-tourism policy*. Bangkok : Academic Service Center, Thailand Institute of Scientific and Technological Research.
- Tourism Authority of Thailand. (2009). Sustainable tourism : A new tourism promotion and development process. *e-TAT Tourism Journal*, Quarter 3.